

Міністерство освіти і науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Національна академія аграрних наук України
Вінницька обласна державна адміністрація та обласна рада
ННБК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»
Вінницький національний аграрний університет

**«ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦЯ
В КОНТЕКСТІ ПОТРЕБ СУЧАСНОГО
РИНКУ ПРАЦІ»**

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції
17 лютого 2016 року**

Вінниця - 2016

УДК 378 – 057.4:331.5
ББК 74.58я5
П84

Професійна підготовка фахівця в контексті потреб сучасного ринку праці: матеріали Всеукр. наук.-практич. інтернет-конф., 17 лютого 2016 року. [Електронний ресурс]. – Вінниця, ВНАУ, 2016. – с. – Режим доступу:

Повіднення про державну реєстрацію Всеукраїнської науково-практичної конференції інтернет-конференції «Професійна підготовка фахівця в контексті потреб сучасного ринку праці», видане УкрІНТЕІ № 35 від 25 січня 2016 року.

У збірнику наведені матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Професійна підготовка фахівця в контексті потреб сучасного ринку праці», де викладено результати наукових досліджень і практичного досвіду викладачів з проблем сучасної педагогіки у світлі пріоритетів цивілізації, теоретико-методологічних проблем професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах, сучасних технологій формування професійної компетентності фахівців, навчально-методичного забезпечення професійної підготовки в умовах інформаційного суспільства, формування професійної мобільності майбутніх випускників вищих навчальних закладів.

Для науковців, керівників підприємств, викладачів, аспірантів, студентів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Вдовенко С.А., к. с.-г. н., доцент кафедри садово-паркового господарства, садівництва та виноградарства ВНАУ; Гуцаленко Л.В., д. е. н., професор, завідувач кафедри аудиту та державного контролю ВНАУ; Рязанов С.Ф., д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри екології та охорони навколишнього середовища ВНАУ; Паламарчук І.П., д.т.н., професор, завідувач кафедри процесів та обладнання переробних і харчових виробництв ім. проф. П.С. Берника ВНАУ; Кучерявий В.П., д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри технології виробництва і переробки продуктів тваринництва ВНАУ; Ціхановська В.М., д. е. н., професор, в. о. завідувача кафедри зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанної справи та туризму ВНАУ; Джеджула О.М., д. пед. н., професор, завідувач кафедри математики, фізики та комп'ютерних технологій ВНАУ.

Матеріали конференції друкуються в авторській редакції.

ІНТЕГРАЦІЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ – ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	58
Левчук О.В., Клочко О.В.	
НАУКОМЕТРИЧНІ БАЗИ ДАНИХ ЯК КРОК ДО НАУКОВОГО ЗРОСТАННЯ.....	66
Лепетан І.М., Марчук У.О.	
ПРОБЛИСК У МАЙБУТНЄ. ЗАКОРДОНИЙ ДОСВІД ІННОВАЦІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	74
Материнська О.А., Петриченко О.А.	
МЫСЛЕДЕЯТЕЛЬНОСТНАЯ ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ СИСТЕМА ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ.....	78
Овчаров В.В.	
ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ МАЛИХ ГРУП У ФОРМУВАННІ БАЗОВОГО РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ У НАВЧАННІ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ.....	85
Петрук В.А., Прозор О.П.	
АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ТВОРЧО-ПОШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В АГРАРНОМУ ВНЗ.....	93
Тимкова В.А., Кравець Р.А.	

УДК 378.147.001.76

АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ТВОРЧО-ПОШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В АГРАРНОМУ ВІЗ

Тимкова В.А., канд. філол. наук, доцент,
завідувач кафедри української та іноземних мов,

Кравець Р.А., канд. педагогічних наук,
доцент кафедри української та іноземних мов,
Вінницький національний аграрний університет

У статті розкрито якісні ознаки творчо-пошукової діяльності майбутніх фахівців аграрної галузі. Запропоновано методи її активізації, охарактеризовано структуру сучасного заняття з елементами проблемного викладу.

Ключові слова: інноваційні методи навчання, дидактична система, проблемне навчання, творчо-пошукова діяльність.

Постановка проблеми. Професійна майстерність не тільки виявляється в дії, але й формується, тому активізація самостійної творчо-пошукової діяльності за допомогою методів проблемного навчання є дуже важливою педагогічною умовою. Про структуру професійної компетентності майбутнього фахівця аграрної галузі, про її показники та рівні сформованості можна судити лише з її прояву у діяльності. Крім того, творчу діяльність можна розглядати не лише як середовище реалізації професійної компетентності, але і як один із засобів формування останньої.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дж. Гілфорд, Л. Гурова, Дж. Д'юї, Б. Кедров, А. Леонтьєв, С. Меднік, А. Осборн, С. Рубінштейн, Г. Сельє, Р. Солсо, О. Тіхоміров, Е. Торренс, М. Хорошевський слушно зауважують, що мислення поза діяльністю не існує і проявляється у процесі розв'язання проблемних ситуацій. Г. Атанов, М. Бухаркіна, Н. Дереклєва, О. Матюшкін, М. Махмутов звертають увагу на продуктивний характер

пізнавальної діяльності, який слугує успішному досягненню результату.

Мета статті – розкриття шляхів активізації самостійної творчо-пошукової діяльності майбутніх фахівців аграрної галузі під час професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Активізація та організація самостійної творчо-пошукової діяльності під час навчально-виховного процесу здійснюється суб'єктом творчої діяльності, творчою особистістю. Творчій особистості притаманні такі якості: жага до знань, зосередженість, уміння досягати цілі і втілювати свій задум. Отже, для творчої особистості фахівця аграрної галузі характерними є: шира зацікавленість англійською мовою, агрономією, технологіями виробництва сільськогосподарської продукції та переробки продукції тваринництва; конструктивна мета; здатність концентруватися на з'ясуванні сутності предмета (навчання, виховання), яка вказується метою; відчуття аудиторії як спонтанне переструктурування моделі заготовленого навчального матеріалу; постійне удосконалення аграрної майстерності; сміливість як відсутність страху; відважність як твердість у вчинках; високий рівень творчого мислення [1, с. 128].

Т. Дронова та С. Сисосєва вважають, що якісними ознаками творчої діяльності є наявність пошукової активності (жага до знань, допитливість); одночасне залучення багатьох підсистем особистості (зосередженість, увага); сформована фантазія (уява); творча ціль, яка ініціює діяльність; переструктурування в результаті цієї діяльності наявної системи моделей (створення нової реальності); удосконалення фонду навичок (майстерність, самовдосконалення, тобто рухливість) [1, с. 127; 4, с. 7 – 8].

І. Лисюк наголошує на необхідності дотримання таких вимог задля ефективної організації творчої навчально-пізнавальної діяльності студентів: 1) раціональне використання навчального часу для підвищення рівня знань, умінь і навичок студента; 2) формування творчого мислення студентів, включення в навчально-виховний процес таких видів діяльності, які вимагають оперування абстрактними поняттями, сприяють розвитку різноманітних

процесів мислення, мовленнєвих здібностей; 3) організація навчального процесу з урахуванням рівня сформованості творчих можливостей студентів; 4) організація активної практичної діяльності студентів, створення власного досвіду професійної діяльності; 5) переведення практичної діяльності на шлях попереднього проектування навчально-пізнавальної діяльності та свідомого засвоєння знань студентами, що звільнить час для пошуку і власної творчої діяльності; 6) оволодіння майбутніми фахівцями навичками та вміннями дослідницької діяльності; 7) прояв індивідуальних досягнень через пошук нестандартних рішень конкретних завдань; 8) заохочення до вдосконалення набутих знань; 9) прищеплення навичок самоосвіти впродовж усього життя; 10) надання можливості студентам для демонстрації своїх організаторських здібностей; 11) формування нестандартного мислення за допомогою завдань на пошук нового конструктивного вирішення; 12) створення сприятливого комфортного середовища для розширення бази знань; 13) сприяння особистісній та професійній самореалізації майбутнього фахівця [2, с. 164].

Одним із головних інноваційних методів стимулювання самостійної творчо-пошукової діяльності студентів є метод проблемного навчання. Проблемне навчання виникло як спроба перебороти головний недолік традиційного навчання, яке експлуатує переважно пам'ять особистості («школа пам'яті») і фактично унеможливає її розумову активність [3, с. 445].

Якщо під час використання традиційних методів навчання спочатку викладають певну суму знань, а потім пропонують тренувальні завдання для їхнього закріплення, то у проблемному навчанні перед студентом спочатку ставиться проблема, а знання ним засвоюються самостійно або з допомогою викладача. *«Не від знання до проблеми, а від проблеми до знання»* – такий девіз проблемного навчання. Знання, здобуте шляхом проблемного навчання, принципово відрізняється від знання, здобутого в готовому вигляді. Воно зберігає у собі власне спосіб здобуття, шлях руху до істини. Знання, здобуте за допомогою проблемного викладу навчального матеріалу, сприяє формуванню

с. 205].

Структурними елементами проблемного навчання є: 1) актуалізація вивченого матеріалу; 2) створення проблемної ситуації; 3) постановка навчальної проблеми; 4) створення проблемного завдання; 5) розумовий пошук і розв'язання проблеми (формування гіпотези, яка ґрунтується на припущеннях і уже відомих фактах; доведення гіпотези, аналіз можливих помилок, узагальнення); 6) перевірка розв'язання проблеми і повторення [6, с. 212 – 213].

Як методи активізації самостійної творчо-пошукової діяльності активно застосовують неалгоритмічні методи – проб і помилок, або перебору варіантів. Для формування творчого спілкування і творчого мислення майбутніх фахівців аграрної галузі можна використовувати метод гірлянд випадків та асоціацій, евристичний діалог Сократа, метод «мозкової атаки» А. Осборна (можливі також різновиди письмового мозкового штурму – «письмовий пул» і «метод 6–3–5», коли бракує часу) та метод синектики В. Гордона. З-поміж методів активізації та використання індивідуального творчого потенціалу, самоусвідомлення та самоорганізації особистості добре зарекомендували себе метод індивідуальної «мозкової атаки», метод «монолог винахідника», список контрольних запитань Е. Крину, метод контрольних запитань (МКЗ) Т. Ейлоарта та списки питань (самоопитувальники) Д. Поія та Г. Буша. З метою активізації та реалізації творчого інтелекту та творчого досвіду студентів викладачі беруть на озброєння такі методи, як алгоритм розв'язування винахідницьких задач (АРВЗ) Г. Альтшуллера, метод «матриць варіантів» А. Моля, інтегративний метод «метра» за І. Буеном, метод семиразового пошуку Г. Буша, метод фокальних об'єктів (МФО) за Ф. Кунце, стратегія КАРУВ (комбінування – аналогії – реконструювання – універсальний підхід – випадкові підстановки) В. Моляко та метод інверсології за А. Есауловим.

Існує низка й інших проблемних методів активізації самостійної творчо-пошукової діяльності майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови. Так, Евелін Бос виокремлює такі методи, як метод колективної

записної книжки, метод «переворот» (усе навпаки), довільний вибір слів, бісошіації, уявний мозковий штурм, деструктивно-конструктивний мозковий штурм, анонімний мозковий штурм, біоніка, метод «галереї», морфологічна матриця і морфологічний ящик, прогресивна абстракція, аналіз дерева релевантності, метод «Уолта Діснея», «майстерня майбутнього», метод «причинно-наслідкова діаграма» та «список-експрес». Заслугує також на увагу метод, розроблений Едвардом де Бono «шість капелюхів мислення».

Висновки і пропозиції. На ранніх етапах професійно-креативної підготовки суб'єктом творчої діяльності є викладач, а студенти, – об'єктами. Адже саме на студентів спрямовуються методи та засоби актуалізації і реалізації творчої діяльності. Пізніше, за умови певного рівня сформованості професійно-творчого мислення, майбутні фахівці аграрної галузі із стану об'єктів творчої діяльності «переходять» у стан суб'єктів. Але все ж таки під час організації самостійної творчо-пошукової діяльності у навчально-виховному процесі ключовою фігурою є викладач. Від творчого викладача вимагається не навчати студентів, тобто не передавати їм знання, а допомагати навчатися, формуватися і розвиватися. Творча особистість викладача виконує роль організатора „мислєдіяльності“, а не простого джерела інформації.

Література

1. Дронова Т.А. Формирование интегрально-креативного стиля мышления будущих педагогов в образовательной среде вуза: [монография] / Т.А. Дронова. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2008. – 368 с.
2. Лисюк І.П. Педагогічні технології професійно-творчої підготовки студентів / І.П. Лисюк // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2003. – № 5–7. – С. 162–166.
3. Морозов А.В. Креативная педагогика и психология: учебное пособие / А. В. Морозов, Д. В. Чернилевский. – М.: Академический проект, 2004. – 560 с.

4. Сисоєва С.О. Творча педагогічна діяльність вчителя: ознаки і методи / С.О. Сисоєва // Обдарована дитина. – 2005. – № 4. – С. 6–14.
5. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности / С.Д. Смирнов. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 304 с.
6. Фицула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / М. М. Фицула. – К. : «Акалемвидав», 2006. – 352 с.
7. Чернилевский Д.В. Дидактические технологии в высшей школе / Д.В. Чернилевский. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 437 с.